

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

Μέρος Α΄ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

1. ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

^*^*^*^

ΕΠΑΙΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

^*^*^*^

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.sartzetakis.gr

Ἐπαινος Καθηγητοῦ Γεωργίου Παπάζογλου

ΕΠΑΙΝΟΣ ΤΟΥ ΤΙΜΩΜΕΝΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ
κατὰ τὴν ἀναγόρευσίν του ὡς Ἐπιτίμου Διδάκτορος
ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ
(Κομοτηνὴ, 28η Νοεμβρίου 1996)

*Σεβασμιώτατε,
 Κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν, Στρατιωτικῶν καὶ Δικαστικῶν Ἀρχῶν,
 Κυρίες καὶ Κύριοι
 Ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι,
 Φοιτητὲς καὶ Φοιτήτριες,*

Αἰσθάνομαι τιμὴ σήμερα καὶ τύχη θαυμαστή, γιὰτὶ ὡς Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας ὑποδέχομαι στὴν αἴθουσα τὴν μεγάλη , κατὰ τὸν Νόμο, τὸν *Χρῆστο Σαρτζετάκη* καί, κατὰ τὰ κρατοῦντα σὲ ὅλα τὰ ἀνά τὸν κόσμον τεμένη τῶν Μουσῶν, καλοῦμαι νὰ ἀρθρώσω τὸν ἔπαινον τοῦ τιμωμένου.

Ὡς Σχολὴ καὶ ὡς Πανεπιστήμιον ἀχθήκαμε, ἔπειτα ἀπὸ πρότασιν τοῦ ὁμιλοῦντος, στὴν ὁμόφωνη ἀπόφασιν, νὰ ἀποδώσουμε στὸν ἐπίσημον προσκεκλημένο μας τὸν ὑψηλότερον τίτλον, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀπονεύμη ἓνα Πανεπιστήμιον, τὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος, ἔχοντας πάντοτε κατὰ νοῦν, ὅτι δὲν θὰ τιμήσουμε ἐμεῖς τὸν Χρῆστο Σαρτζετάκη, ἀλλὰ θὰ μᾶς τιμήσῃ ὁ ἴδιος μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῆς τιμῆς. Γιατί, ὅπως ἔθνη χωρὶς μεγάλη Ἱστορία θέλουν τὸ παρελθόν τους, τὸ δέσιμον μὲ γεγονότα σημαντικὰ, γιὰ νὰ ἐπιζήσουν, ἔτσι καὶ τὸ Πανεπιστήμιόν μας, ἔχοντας ἐπιλέξει τίς προτεραιότητές του, ἓνα νέο σχετικῶς Πανεπιστήμιον, θέλει τὴν Ἱστορία του, τὸ δέσιμον μὲ ἀνθρώπους, ποὺ ὑπῆρξαν ὄραματιστές, ἐργάτες κυρίως τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἠθικῆς, ἀσυμβίβαστοι στὰ ἰδανικὰ καὶ στίς ἀρχές τους, μὲ ἀνθρώπους, ποὺ θὰ ἀποτελέσουν φωτεινὰ σύμβολα γιὰ τοὺς διδάσκοντες καὶ ἔσαεὶ πρότυπα γιὰ τοὺς φοιτητές μας. Καὶ ἀσφαλῶς φάρον φωτεινὸν θὰ ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς ἐπιγενομένους φοιτητές καὶ διδάσκοντες τοῦ Πανεπιστημίου μας ὁ ὑψηλὸς σήμερα προσκεκλημένος μας.

*Κυρίες καὶ Κύριοι,
 Ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι,
 Φοιτητὲς καὶ Φοιτήτριες,*

Ἡ πορεία τοῦ *Χρήστου Σαρτζετάκη* εἶναι ἡ πορεία τοῦ ἐπιτυχημένου ἀνθρώπου στὴν ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ στὴν κοινωνικὴ ζωὴ, ὅπως τὴν γνωρίσαμε λίγες φορές στὴν Ἱστορία ὡς σήμερα. Αὐτοῦ, πού δὲν ἐπιζήτησε τὴν πορεία τοῦ κισσοῦ, πορεία τόσο γνωστὴ στὶς ἡμέρες μας, ἀλλὰ τοῦ χαμόδενδρου, πού ξεκίνησε μόνο του, πού ὅσο ἀνεβαίνει, κατὰ τὸν Ποιητὴ, μόνο ἀνεβαίνει. Μόνο ἀνεβαίνει, πού ἀσφαλῶς ξεπερνᾷ κάποτε τὸν κάθε κισσό. Γι' αὐτὸ καὶ πρόκειται γιὰ πορεία στέρεη, ἡ ὁποία δὲν ἐξαρθήθηκε ποτὲ ἀπὸ τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα.

Στὴν ζωὴ του, συναρτημένη πάντοτε μὲ ἀγῶνες, μπορεῖ νὰ βρεῖ ὁ καθεὶς ἀπὸ ὅσους δὲν στηρίχθηκαν σὲ τίτλους εὐγενείας, σὲ ξένες πλάτες, ἀπ' ὅσους ξεκίνησαν ἀπὸ τὸ μηδέν, γιὰ νὰ κατακτήσουν τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης, τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἠθικῆς, μέρη τῆς δικῆς του ὡς σήμερα πορείας.

Ἀπὸ τὴν μεριά τοῦ πατέρα του κατάγεται ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀπὸ τὴν μεριά τῆς μητέρας του Πετρούλας ἀπὸ τὴν Φλώρινα, ἐνῶ ὁ ἴδιος μεγάλο μέρος τῆς ζωῆς του τὸ ἔζησε στὸν Ἔβρο, ὅπου περάτωσε καὶ τὶς πρῶτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ στὴν Θεσσαλονίκη, ὅπου ἀνδρώθηκε. Τύχη ἀγαθὴ δηλαδὴ τὸ θέλησε, νὰ εἶναι ὁ ὑψηλὸς προσκεκλημένος μας καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψὶ αὐτὴ πάνω ἀπὸ τόπους καὶ συμπλέγματα τοπικιστικά, νὰ εἶναι καὶ νοτιοελλαδίτης καὶ Μακεδόνας καὶ Θρακιώτης.

Στὴν Θεσσαλονίκη περάτωσε μὲ ἄριστα τὴν Νομικὴ Σχολὴ τὸ 1950, σὲ ἡλικία μόλις 21 ἐτῶν, καὶ ἀργότερα, μετὰ ἀπὸ στρατιωτικὴ θητεία 27 μηνῶν, ἐπέτυχε πρῶτος, μεταξὺ ὅλων τῶν ὑποψηφίων ὅλων τῶν Δικηγορικῶν Συλλόγων τῆς χώρας, στὶς ἐπὶ δικηγορία ἐξετάσεις τὸ 1954, ἐπέτυχε πρῶτος μεταξὺ ὅλων τῶν ὑποψηφίων Εἰρηνοδικῶν τὸ 1955, ἐπέτυχε πρῶτος μεταξὺ ὅλων τῶν ὑποψηφίων Παρέδρων Πρωτοδικῶν τὸ 1956. Ἡ πορεία ἀσφαλῶς τοῦ ὑψηλοῦ προσκεκλημένου μας στὸ χῶρον τοῦ Δικαίου ἦτο πάντοτε ἀνωφερῆς καὶ γεμάτη ἀγῶνες, ἀλλὰ καὶ ἀγκάθια καὶ ἀντιδραστικὰ νησάκια, πού καμμιά φορὰ σταματοῦν τὴν ὁρμὴ τοῦ ποταμοῦ, κατὰ τὴν *Ἀμαλία Φλέμιγκ*, ὅπως εἶναι κάθε δρόμος ἀρετῆς.

Ἦτο ἡ πορεία, πού ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Εἰρηνοδικεῖο τῆς Κλεισούρας τῆς Καστοριάς τὸ 1955, γιὰ νὰ καταλήξει στὸ ὑπατο ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας 30 χρόνια ἀργότερα, τὸ 1985. Μὲ σταθμοὺς τὸ Πρωτοδικεῖο Θεσσαλονίκης τὸ 1956, τὸ Πρωτοδικεῖο Ἀγρινίου τὸ 1959, τὸ Πρωτοδικεῖο Θεσσαλονίκης καὶ πάλι λίγο ἀργότερα, τὸ Ἐφετεῖο Ἀθηνῶν τὸ 1974, τὸ Προεδρεῖο τοῦ Ἐφετείου Ναυπλίου τὸ 1981, τὸν Ἄρειο Πάγον τὸ 1982. Ἐνδιαμέσως, τὸ 1965, θὰ βρεθεῖ μὲ ἐκπαιδευτικὴ ἀδεία στὸ Παρίσι, ὅπου καὶ θὰ κάμει μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοτικὸ καὶ στὸ Ἐμπορικὸ Δίκαιο, στὸ ἐνιαῖο ἀκόμη τότε Πανεπιστήμιον τῆς Σορβόννης, ὡς καὶ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1967. Τότε, μὲ τὴν δικτατορία, ἀνακαλεῖται, μόνον αὐτὸς

ἀπό τούς ἔχοντες ἐκπαιδευτική ἄδεια Δικαστικούς, καί ἐπανατοποθετεῖται στό Πρωτοδικεῖο Θεσσαλονίκης ὡς καί τόν Μάιο τοῦ 1968, ὅποτε καί μέ συντακτική πρᾶξι θά ἀπολυθῆ ἀπό τὸ Δικαστικὸ Σῶμα μαζί μέ 29 ἄλλους Δικαστικούς λειτουργούς. Στόν ἐπίσημο προσκεκλημένο μας ἀπαγορεύεται ἀκόμη καί ἡ δικηγορία γιά τήν ἐξασφάλισι τῶν πρὸς τὸ ζῆν. Θά ἐπανέλθῃ στό Δικαστικὸ Σῶμα μέ τήν ἀποκατάστασι τῆς Δημοκρατίας στήν χώρα. Κατὰ τήν διάρκεια τῆς δικτατορίας θά συλληφθῆ δύο φορές, τήν δεύτερη γιά ἓνα περίπου χρόνο, ἀπό τόν Δεκέμβριο τοῦ 1970 ὡς τόν Νοέμβριο τοῦ 1971, ὅποτε καί θά ἀποφυλακισθῆ, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀποτολμηθῆ ἢ παραπομπή του σὲ δίκη καί ἀφοῦ στό μεταξύ εἶχε κινηθῆ διεθνῆς κατακραυγή καί κινητοποιήσι Εὐρωπαϊκῶν Δικαστικῶν Ἐνώσεων.

Ἄξιζει νὰ προσεχθῆ, γιά νὰ γίνῃ κατανοητὸ τὸ εὐθύγραμμο πάντοτε τῆς πορείας τοῦ ὑψηλοῦ προσκεκλημένου μας, ὅτι, ὅταν ἦρθῃ κατὰ τήν διάρκεια τῆς δικτατορίας ὁ ἀπαγορευτικὸς πρὸς δικηγορίαν νόμος γιά τούς ἀπολυθέντες, παρὰ τὸ δύσκολο τῆς πρὸς τὸ ζῆν καταστάσεως του ἀπέκρουσε προτάσεις χρησιμοποίησεως του ὡς νομικοῦ συμβούλου εὐρώστων οἰκονομικῶν συγκροτημάτων, προσβλέπων πάντοτε πρὸς τὸν δικαστικὸν κλάδον καί στήν ἀποτροπὴ δεσμεύσεων μετὰ τήν ἀποκατάστασι τῆς νομιμότητος, ὅπως καί συνέβη.

Ἡ πορεία του στό Δικαστικὸ Σῶμα συνοδεύθηκε ἀπὸ δύο γεγονότα, τὰ ὁποῖα τὸν ἔκαμαν παγκοσμίως γνωστὸ καί οἰκεῖο. Τὴν *ὑπόθεσι τῆς δολοφονίας Λαμπράκη τὸ 1963* καί τὴν *ὑπόθεσι τῆς ἐκδόσεως τοῦ γερμανοῦ τρομοκράτη Πόλε λίγο ἀργότερα*. Τὴν ὑπόθεσι τῆς δολοφονίας Λαμπράκη τὴν ἀναλαμβάνει καί τὴν φέρει εἰς πέρας ὡς Ἀνακριτῆς σὲ ἡλικία μόλις 33 ἐτῶν. Στὴν ὑπόθεσι Πόλε συμμετέχει τὸ 1976 ὡς μέλος τοῦ Πενταμελοῦς Ἐφετείου Ἀθηνῶν καί εἶναι αὐτός, πού συνέταξε τὸ σκεπτικὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς μὴ ἐκδόσεως του στὴν Γερμανία, σκεπτικὸ, πού δημοσιεύεται στὰ Ποινικὰ Χρονικὰ τοῦ 1976. Γιά τὸ τελευταῖο θά παραγγελθῆ ἐναντίον του πειθαρχικὴ δίωξι ἀπὸ τὸν τότε Ὑπουργὸ Δικαιοσύνης Κωνσταντῖνο Στεφανᾶκη καί ὁ τότε Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Εὐστάθιος Μπλέτσας συντάσσει τὸ ἐναντίον του κατηγορητήριον. Δίωξι, πού θά παύσῃ μέ νόμο, ἔπειτα ἀπὸ τὸν θόρυβο καί τὴν κατακραυγή.

Πέρα ἀπὸ ἰδιοτέλειες καί μικρὰ ἢ μεγάλα συμφέροντα καί οἱ δύο ὑποθέσεις θά ἐπιβεβαιώσουν τὸ ἄτεγκτο στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Δικαίου καί τὴν ἀρετὴ τοῦ ὑψηλοῦ προσκεκλημένου μας, γεγονότα πού θά ἐκτιμηθοῦν καί ἀπὸ αὐτούς, πού δὲν εἶχαν κανένα λόγο νὰ τὸ κάνουν.

Καί εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι σχετικὸ μέ τὸν Ἀνακριτὴ τῆς ὑποθέσεως τῆς δολοφονίας Λαμπράκη σημείωνε ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὁ τότε, τὸ 1963, Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Βασίλειος Σακελλαρίου, ἀπαντώντας σὲ ἐρώτησι τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου. Διαβάζουμε στὴν 5ῃ συνεδρίασι ἀπὸ τὰ

Πρακτικά τῆς Βουλῆς τῆς Τρίτης 23 Ἰουλίου 1963 : «Αἰσθάνομαι, Κύριοι Βουλευταί, ἱκανοποίησιν νὰ διαβεβαιώσω τὴν Βουλὴν, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀνακρίσεως εὐρίσκεται εἰς στιβαρὰς χεῖρας. Ὁμολογῶ, ὅτι ἠσθάνθην καὶ αἰσθάνομαι μίαν βαθεῖαν ἱκανοποίησιν, ὅτι ὁ Ἄνακριτὴς διεξάγει τὸ ἔργον του μὲ ὄλην τὴν ἀμεροληψίαν καὶ τὴν ἀντικειμενικότητα καὶ μὲ ὄλην τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ καθήκοντος νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ διαλευκάνῃ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς ὑποθέσεως». Καὶ λίγο κατωτέρω : «Δὲν δύναμαι, Κύριοι Βουλευταί, νὰ σᾶς ἐκθέσω ἐν λεπτομερείᾳ τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισα ἀκούων τὸν ἐξαιρετὸν αὐτὸν ἄνδρα, τὸν ὁποῖον καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου θεωρῶ χρέος νὰ ἐπαινέσω, τὸν Ἄνακριτὴν Κύριον Σαρτζετάκη, ὁ ὁποῖος διεξάγει τὸ ἔργον αὐτό. Τόσον, λέγω, συνεκινήθην, ὄχι μόνον ὡς Ὑπουργός, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπλὸς πολίτης, ὅταν τὸν ἤκουσα διεκτραγωδοῦντα τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας εὐρίσκει ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἀνακριτικῶν του καθηκόντων». Ἡ ὑπόθεσις τῆς δολοφονίας Λαμπράκη κυρίως θὰ τὸν μετατρέψῃ σὲ παγκόσμιον σύμβολο μέσα ἀπὸ τὸ Ζ τοῦ Βασίλη Βασιλικοῦ, πὺν μετεφράσθη σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς γλώσσες τοῦ κόσμου καὶ ἐν συνεχείᾳ μέσα ἀπὸ τὴν σχετικὴ κινηματογραφικὴ ταινία τοῦ Κώστα Γαβρᾶ, πὺν θὰ προβληθῇ σὲ ὅλες τὶς κινηματογραφικὰς ἀνὰ τὸν κόσμον αἴθουσες.

Τὸν Δικαστὴ μὲ τὸ διεθνὲς κῦρος γνωρίζει ὁ **Φρανσουὰ Μιπτεράν**, ὅταν προσφωνῶντας τὸν στίς 12 Μαΐου 1986 στὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ὁρλύ, μεταξὺ ἄλλων, σημειῶναι «Les Français vous connaissent très bien» («Οἱ Γάλλοι σᾶς γνωρίζουν πολὺ καλά»). Ἐνῶ τὸν Δικαστὴ τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἀρετῆς, τὸν ἀσυμβίβαστο μπροστὰ στίς χιλιάδες ἀντιδραστικὰ νησάκια τῆς Ἀμαλίας Φλέμιγκ, γνωρίζει καὶ **τιμᾶ ἡ Πρόεδρος τοῦ Γαλλικοῦ Ἀρείου Πάγου τὸ 1986, σὲ πανηγυρικὴ συνεδρίασι** τοῦ ὡς ἄνω Δικαστηρίου. Ἐνῶ τὸν παγκόσμιον Δικαστὴ ἐπίσης τοῦ Ζ καὶ τοῦ Κώστα Γαβρᾶ γνωρίζει καὶ **τιμᾶ τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον τῆς Πορτογαλίας καὶ ὁ Πρόεδρος του Octavio Dias Garcias σὲ πανηγυρικὴ συνεδρίασι**, τιμὴ πὺν ἔγινε γιὰ πρώτη καὶ τελευταία ὡς σήμερον φορὰ στὴν ἱστορία τοῦ συγκεκριμένου Δικαστηρίου.

Ὡστόσο πρόκειται γιὰ τιμές, πὺν ὁ ὑψηλὸς προσκεκλημένος μας δὲν τὶς ἐπεδίωξε. Ὅπως δείχνει ἡ στάσις του ἐναντι αὐτῶν, πὺν ἄλλαξαν δρόμον στὴν πορεία, ὅταν κατάλαβαν, ὅτι τὸν Χρῆστο Σαρτζετάκη, πὺν δὲν μπόρεσαν νὰ χρησιμοποιήσουν οἱ ἀντίπαλοί τους, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιήσουν οὔτε οἱ ἴδιοι, γιὰτὶ ἡ πορεία του ἐξ ἀρχῆς ἦτο αὐτόνομη. Ἦτο ἡ πορεία τοῦ χαμόδενδρου, πὺν γίνεται δένδρον, πλατάνι καὶ βράχος.

Ἀξίζει ἀσφαλῶς στὸ σημεῖον αὐτό, νὰ θυμηθοῦμε τὶ σχετικὸ ἔγραφε ἡ Ἀμαλία Φλέμιγκ σὲ βιβλίον της, πὺν μετεφράσθη τελευταία στὴν ἑλληνικὴ, γιὰ τὸν τιμώμενον, πὺν μᾶς τιμᾶ σήμερον : «Θυμᾶμαι τὶς συζητήσεις μου μὲ τὸν Χρῆστο Σαρτζετάκη τὸ 1966, ὅταν τὸν πρωτογνώρισαν στὸ Παρίσι. Ἐξυπνος, μὲ βαθειὰ μόρφωσι, ἡ προσωποποίησι τῆς ἀκεραιότητος. Ἦταν ὑπερήφανος, πὺν

ήταν Δικαστής. Ήταν φανερό, πώς δεν θα μπορούσε να 'χε διαλέξει άλλη σταδιοδρομία». Και λίγο παρακάτω : « Ο Σαρτζετάκης, ό τόσον άδέκαστος και άμερόληπτος Δικαστής, δεν θέλησε ποτέ να συνδεθῆ με όποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, μήπως και έπηρεασθῆ ή άμεροληψία του. Άρνιόταν ακόμα και να έκφράσει τις πολιτικές του πεποιθήσεις. Παρ' όλα αυτά τα φιλελεύθερα ιδανικά μας ήταν ίδια. Όνειρευόμαστε και οί δυό μιάν Ελλάδα, στην όποία θα δινόταν στο λαό παιδεία και καλλιέργεια άντάξιά του. Και ή δυνατότητα να όλοκληρωθῆ σύμφωνα με την φυσική του εύφυΐα και την φυσική του τάσι. Αυτά συζητούσαμε - συνεχίζει ή Άμαλία Φλέμιγκ - πολλές φορές με τον Σαρτζετάκη και συμφωνούσαμε, πώς κάτι στραβό στον κυβερνητικό μηχανισμό και στην πνευματική άτμόσφαιρα συνέθλιβε κάθε φιλελεύθερο διανοητή στην Ελλάδα, έμπόδιζε την πρόοδο. Μα εκείνος ήταν αισιόδοξος. Όλα θα διωρθώνονταν, μόνο μπροστά πάει τó ποτάμι, δεν μπορεί να γυρίσει πίσω και άς τó σταματούν καμμιά φορά άντιδραστικά νησάκια. Και μ' έκανε να ξαναβρίσκω τó όνειρο τῆς νιότης μου».

Έπιβεβαιώνοντας ό ύψηλός προσκεκλημένος μας όσους λίγους, όπως ή Άμαλία Φλέμιγκ, τον γνώρισαν, μετά την μεταπολίτευσι θα άρνηθῆ πεισματικά, προτιμώντας τó δικαστικό λειτούργημα, να εισέλθη στην πολιτική, - όπως πριν είχε άρνηθῆ τούς οικονομικούς κολοσσούς,- όταν σχετικές προτάσεις του έγιναν και από τó ΠΑ.ΣΟ.Κ. και από την Ε.ΔΗ.Κ., τότε, και από την Νέα Δημοκρατία και από τα κόμματα τῆς Άριστερᾶς. Ένω επίσης ποτέ ό ίδιος δεν μίλησε για τα πάθη του στα χρόνια τῆς δικτατορίας, ούτε προσέτρεξε ποτέ στο χρηματιστήριο να έξαργυρώσει, τó 1974, τούς άγώνες και τις διώξεις του, έπιλέγοντας την σιωπή.

Ένδεικτικό τῆς συγκεκριμένης τοποθετήσεώς του είναι ή δήλωσι του στα μέσα ένημερώσεως στις 9 Μαρτίου 1985, όταν του προτείνεται από τον Πρόεδρο, τότε, τῆς Κυβερνήσεως Άνδρέα Παπανδρέου, να άποδεχθῆ την ύποψηφιότητα για τó ύπατο αξίωμα τῆς χώρας, στο όποιο και έκλέγεται με την ψηφο τών πολιτικῶν δυνάμεων, που άντιπροσωπεύουν τó 65 % του έκλογικοῦ σώματος. «Η πρότασι - λέγει ό ύψηλός προσκεκλημένος μας - ήταν τελείως άπρόσμενη για μένα, άνθρωπο, που δεν αναμίχθηκε στην ενεργό πολιτική, αλλά άς μόν έπιτραπῆ ή ύπερηφάνεια, άνθρωπο με πλήρη συνείδησι, πολιτική συνείδησι, όπως πρέπει να είναι κάθε ενεργός πολίτης, και ταυτόχρονα με ύπερκομματική πάντοτε τοποθέτησι».

Κατά την θητεία του στο ύπατο αξίωμα τῆς χώρας, όπως και ως τότε, ό Χρήστος Σαρτζετάκης ύπηρέτησε με πάθος τα έθνικά δίκαια στις συναντήσεις του με ξένους ήγέτες και τον Έλληνισμό, ένω, όσάκις χρειάσθηκε ή παρέμβασί του στα πολιτικά πράγματα, άψογοι ήσαν συνταγματικώς οί χειρισμοί του, στον σχηματισμό λ.χ. τών Κυβερνήσεων του 1989 και 1990, γεγονός, που άνεγνώρισαν οί τρεις τότε πολιτικοί ήγέτες, ό

Κωνσταντῖνος Μητσοτάκης, ὁ Ἄνδρέας Παπανδρέου, ὁ Χαρίλαος Φλωράκης, με δημόσιες δηλώσεις τους.

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Στὰ χρόνια τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, πού μᾶς διακατέχουν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τείνη νὰ ἀπολέσει τὴν ἀνθρώπινη διάστασί του καὶ τὰ ἔθνη τὴν αὐτοσυνειδησία τους, ἀντιμετωπιζόμενος ἀπὸ τὶς οικονομικὲς βιομηχανίες καὶ τὰ συμφέροντα ὡς καταναλωτικὴ μηχανή, τάσι πού ἐπιτείνεται με τὴν συμμετοχή μας στὴν Ἑνωμένη Εὐρώπη, φωτισμένοι ὀραματιστές, με βαθύτατη πνευματικὴ ἐντιμότητα, ἀπαράμιλλη ψυχικὴ εὐγένεια καὶ γνήσια ἀρετὴ, ὅπως ὁ ὑψηλὸς προσκεκλημένος μας, πρέπει νὰ γίνονται φάροι ἄσβεστοι στὴ μνήμη τῶν ἐπιγενομένων. Ἄν εἶχαν ἀντιληφθῆ καὶ συνειδητοποιήσει, λ.χ., οἱ πολιτικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου μόνο τὸ περιεχόμενο τοῦ ὄρου «*ἀνάδελφος*», πού προσέδωσε στὸ ἔθνος μας ὁ πρῶην Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ σημερινὸς ἐπίσημος προσκεκλημένος μας, ἀσφαλῶς καὶ θὰ εἶχαμε ἀναλόγως προσαρμόσει τὴν στάσι μας ἔναντι τῶν ξένων καὶ θὰ εἶχαμε πιθανὸν ἀποφύγει πολλὰ δεινά.

Οἱ καιροὶ μας, κατὰ τὸν ὀραματιστὴ προσκεκλημένο μας, ἀπαιτοῦν ἀπὸ μᾶς καὶ κυρίως ἀπὸ τοὺς νέους μας ἐπαγρύπνησι καὶ ἀντίδρασι στὴν ἐπιβουλή, πού ἐμφανίζεται ἀπειλητικὰ καὶ με πολλές μορφές, ὅπως εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀναιμία καὶ ἡ φθορὰ τῶν ἀξιῶν τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ θεσμοί, ἐπισήμανε πολλές φορὲς ὁ πρῶην Πρόεδρος, δὲν μποροῦν νὰ εὐδοκιμήσουν παρὰ στὸ βαθμὸ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποία καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν. Καὶ ἀσφαλῶς γιὰ ὅλους μας, καὶ ὄχι μόνον γιὰ τὸν Χρῆστο Σαρτζετάκη, «*ἡ ἀταλάντευτη ἐπὶ 3.000 τώρα χρόνια πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς τηρήσεως τῶν ἰδίων πάντοτε ἰδανικῶν τῆς ἐλευθερίας, ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς, καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ θὰ πρέπει νὰ ὀδηγῆ καὶ στὸ μέλλον τὰ βήματά μας*».

Κύριε Πρόεδρε,

Δὲν θέλω νὰ κάνω κατάχρησι τῶν δικαιωμάτων, πού μοῦ δίδει τὸ βῆμα, ἐπιτρέψτε μου μόνο νὰ σημειώσω, παραφράζοντας τὸν λόγο τῆς Ἀμαλίας Φλέμιγκ, ὅτι

γιὰ τὶς ιδέες σας,

γιὰ τὸν ἄνθρωπο, πού κουβαλᾶτε μέσα σας καὶ

γιὰ τὸν ἑλληνισμό σας·

γιὰ τὸν ὀραματισμό σας, πού τόσο χρειαζόμαστε ὡς Πανεπιστήμιο, ἀλλὰ καὶ τόσο χρειάζονται κυρίως οἱ νέοι μας, οἱ φοιτητὲς καὶ οἱ φοιτήτριές μας,

για τὸ ποτάμι, τὸ βίωμα τῶν ἴδιων ἰδανικῶν καὶ πόθων χιλιετιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ ἀσφαλῶς δὲν γυρίζει πίσω, - ἄς τὸ σταματοῦν κάπου-κάπου ἀντιδραστικὰ νησάκια,

για τὸ ὄραμα, τὸ ὄνειρο, τὸ χαμένο ἰδανικό, ποὺ μᾶς ξαναδίνετε σὲ καιροῦς χαλεπούς,

ἢ Γενικὴ Συνέλευσι τῆς Σχολῆς, στὴν ὁποία ἔχω τὴν τιμὴ νὰ εἶμαι Πρόεδρος, ὁμοφώνως ἀπεφάσισε νὰ σᾶς ἀπονεύσει τὸν τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορα.

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμὰ, Κύριε Πρόεδρε, γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ μᾶς κάνετε, νὰ δεχθῆτε τὴν πρότασί μας.

Ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, καὶ ἀπὸ τὴν θέσι αὐτή, γιὰ τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα χαρᾶς γιὰ τὴν ἐδῶ παρουσία σας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ πρόσωπό σας.

Καὶ πάλι σᾶς εὐχαριστῶ.-